

Casilla del "Peón Caminero" a Sant Sebastià

Òdena

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: N-liz
Emplaçament Prop del mas de Sant Sebastià, al límit del terme amb Castellolí

Coordenades:

Latitud: 41.58462
Longitud: 1.66968
UTM Est (X): 389111
UTM Nord (Y): 4604513

Classificació

Número de fitxa 08143 - 31
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: L'edifici està en procés de deteriorament continuat degut a la manca d'ús.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 000530100CG80D0001QW
Autoria de la fitxa Josep-Vicenç Mestre i Casanova
Data de registre de la fitxa: dc., 09/10/2013 - 02:00

Descripció

Edifici de planta regular orientat a sud-est, que consta de planta baixa i coberta a dos vessants de teula ceràmica tipus aràbiga amb carener paral·lel a la façana principal. Pati a la banda posterior tancat amb barri. L'edifici està envoltat d'un jardí amb vegetació de gran frondositat. L'accés a la casa es realitza per la façana principal a través d'un portal d'arc rebaixat. Sobre el portal hi ha un rètol on es llegeix: CASILLA DE PEONES CAMINEROS Nm. 563 Hm II. Al costat del portal hi ha una segona placa amb la inscripció: TERMINO MUNICIPAL DE ODENA.

Aquesta Caseta del Peó Caminer estava projectada per allotjar dos habitatges amb un únic accés des de l'exterior. El portal principal dona al vestíbul per on s'accedeix, a banda i banda, a cadascun dels habitatges. Un petit passadís comunica amb el pati situat a la banda posterior del conjunt. Des del vestíbul s'accedeix també a la cuina, la qual conserva una llar de foc, una pica i prestatgeries d'obra. La cuina comunica amb la sala i alcova, la qual disposa d'una finestra a l'hort. L'hort té un pou i una comuna com equipaments d'ambdós habitatges. En el pati també es guardava la llenya i les eines de treball.

Edifici construït amb murs de maçoneria i tàpia, obra de fàbrica a les obertures, estructura de fusta a la coberta i paredat irregular en el seu basament. L'edifici presenta un acabat arrebossat i pintat i conserva algun dels antics cartells informatius retolats amb pintura que fan referència a l'antiga carretera N-II. A la façana lateral nord hi ha un rètol amb l'anagrama N-II dins d'un rectangle que ha perdut el color vermell original i la resta del cartell és de color blau, amb les inscripcions LERIDA i MADRID. I a la façana lateral sud hi havia una altra inscripció pintada sobre l'arrebossat exterior de la paret que s'ha perdut en gran part però que deixa veure encara la paraula BARCELONA. Les façanes principal i posterior de l'edifici disposen d'un petit acroteri amb motlures d'aparença clàssica que gira vers les façanes laterals, convertint-se en l'únic ornament de la construcció.

Observacions:

Descripció extreta de la fitxa de l' Inventari del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Ambiental d'Òdena, Diputació de Barcelona, Servei del Patrimoni Local i Ajuntament d'Òdena. Barcelona, 2013.

Història

L' inici del regnat de Carles III -1759- coincideix amb una veritable planificació i impuls de les obres públiques a la península. L'any 1761 es va disposar l'inici de les obres en els camins d'Andalusia, Catalunya, Galícia i València, i un any més tard es va redactar el Reglamento para la conservación de los caminos en general -1762-. Es va contemplar l'establiment dels peons caminers amb la funció de mantenir en bon estat una llegua de carretera. Es van construir llavors 49 casetes o casilles amb l'objectiu que l'empleat de les obres públiques habités al costat del tram corresponent de carretera assignat, evitant així les despeses de desplaçament. Poc es va legislar i reformar durant l'exercici de Carles IV i Ferran VII, si bé es van invertir grans sumes per a la continuació de la xarxa general de carreteres. Va ser durant el regnat d'Isabel II que es va promoure i millorar el reglament sobre les esmentades casetes.

La distribució de molts d'aquests habitatges es correspon amb els models d'habitatge obrer dissenyats l'any 1859 per Lucio del Valle, Víctor Martí i Ángel Mayo. La funció d'aquests habitatges era la de proporcionar unes habitacions sanejades i higièniques a les famílies dels peons caminers. El seu emplaçament no era casual ja que es van ubicar al costat del tram de treball per facilitar l'assistència contínua i immediata dels quilòmetres assignats.

Els primers models oficials van ser habitatges individuals amb una superfície edificada de 79,67 m² i un petit hort o jardí de 27,90 m². L'any 1859 es va apostar pel model de casetes aparellades no tan sols per evitar l'aïllament a què es veia sotmès el treballador sinó també per rendibilitzar el cost de l'obra. Es va reduir la superfície de la construcció a 109,05 m² disposant com espai comú el vestíbul i l'hort, aquest últim una mica més ampli amb 68,97 m² per a ambdues famílies. L'habitatge disposava d'un espai destinat a saladormitori i una cuina. La superfície de la sala-dormitori no es va modificar si bé es va reduir la superfície de la cuina. No es podia reduir aquest espai si es volia oferir una estança còmoda i saludable a una família amb dos nens, calculant 15 m³ per a cada individu. En el pati de la casa es va instal·lar el pou i un espai amb l'inodor. A més, el peó podia guardar la llenya i les eines de treball, que no eren poques. Aquest sistema de treball o habitatge va funcionar fins que les mateixes comunicacions van possibilitar el fàcil trasllat del peó al seu lloc o tram de treball des dels nuclis més propers de població, essent innecessari habitar a peu de carretera.

Bibliografia

Inventari del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Ambiental d'Òdena, Diputació de Barcelona, Servei del Patrimoni Local i Ajuntament d'Òdena. Barcelona, 2013.

MESTRE CASANOVA, Josep-Vicenç (1999): "L'àlbum d'Òdena", Col·lecció l'Àlbum de Catalunya: Els Municipis de Catalunya en Cromos, Geographica Mapamundi, Òdena

ORTUETA HILBERATH, Elena de (2000) "Modelos de casillas de peones camineros". Actas del Tercer Congreso Nacional de Historia de la Construcción, Sevilla, 26-28 octubre.

